

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.43 (3068) ●

● ЧАЦБЕР, 15 лістапада, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Ці можа інтэрнэт-сайт замяніць кнігу?
“Так!” — казалі ўдзельнікі незвычайнай сустрэчы з паэтам Барысам Жанчаком **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Загадкавы свет фарбаў і эмоцый
Самабытная мастачка Святлана Грыгор’ева пачала маляваць у 55 гадоў **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Не згубіліся на абсягах сібірскай прасторы

Дні нацыянальнай культуры ў Цюмені супалі сёлета для беларусаў гэтага рэгіёна з яшчэ адным святам — 10-годдзем абласной грамадскай арганізацыі “Беларусь”

Кацярына Немагай

Дзесяцігоддзе — гэта магчыма зазірнуць як у мінулае, так і ў будучыню. Гэты год, напрыклад, стаў для цюменскіх беларусаў годам адкрыццяў. На расійскіх фестывальных алімп узшылі фальклорныя калектывы “Вячоркі” і “Маладыя галасы” з Вікулаўскага раёна. Абодва ансамблі перамаглі на Усерасійскім фестывалі беларускіх дыяспар у Маскве.

— Артысты з сібірскай глыбінкі абышлі ўдзельнікаў з Карэліі, Уладзівастока, Масквы, — расказвае старшыня цюменскага таварыства “Беларусь” Міхаіл Ефімовіч, — узялі Гран-пры, а таксама атрымалі права прадстаўляць у наступным годзе Расію на Славянскім базары ў Віцебску. Гэта вельмі прыемна, будзем спадзявацца, што ўдача застанеца з імі і надалей.

Успаміналі на свяце і больш далёкую гісторыю. Наўрад ці думалі беларускія перасяленцы, якія прыйшлі сюды ў пошуках вольных земляў у далёкім 1896 годзе, што іх родная мова і праз стагоддзі будзе гучаць на сібірскай прасторах, а нашчадкі не толькі прырастаць душой і сэрцам да гэтага краю, але і ўслаўяць яго.

Сваім асаблівым нетаропкім жыццём жывуць ў Цюменкай вобласці пяць беларускіх вёсак — Яр-

Традыцыі захоўваюцца, калі ёсць пераемнасць

макі, Асінаўка, Скрыпкіна, Ялоўка і Боркі. Здавалася б, непрыкметныя яны, схаваліся сярод неабсяжных сібірскай лясоў. Але гутарка пра гэтыя вёскі ідзе далёка за іх межамі. Напрыклад, у маленькую вёсачку Асінаўку, што налічвае ўсяго со-

рак сем двароў, напярэдадні Каляд прыязджаюць людзі за дапамогай, за вылячэннем. Больш стагоддзя ў вёсачцы жыве традыцыя перадачы з хаты ў хату старажытнага абраза. Цэлы год абраз жыве ў адной хаце і толькі ў Каляды пераходзіць да

суседзяў. Гэтай падзеі ў Асінаўцы кожная сям’я чакае з хваляваннем, бо здараецца такое адзін раз амаль у пяцьдзсят гадоў. Да таго ж ёсць павер’е, што тую хату, у якой знаходзіцца абраз, усе беды і няшчасці абыходзяць бокам. → **Стар. 2**

ВЕСТКИ

Гасціннае запрашэнне

Уладзімір Міхайлаў

Беларусь спрасціла ўмовы атрымання віз для грамадзян Ізраіля.

Беларусь у аднабаковым парадку прыняла рашэнне аб скарачэнні спіса дакументаў, неабходных грамадзянам Ізраіля для атрымання беларускай уязной візы. Як растлумачылі ў пасольстве нашай краіны ў Тэль-Авіве, грамадзянам Ізраіля, якія маюць намер наведаць Беларусь тэрмінам да 30 дзён, для атрымання візы больш не трэба прад’яўляць запрашэнні і іншыя тлумачальныя дакументы.

“Дадзенае рашэнне прынята беларускім бокам у якасці жэста добрай волі ў аднабаковым парадку дзякуючы намаганням пасольства Беларусі ў Ізраілі і з улікам зваротаў Усеізраільскага аб’яднання выхадцаў з Беларусі, а таксама індыўідуальных зваротаў грамадзян Ізраіля”, — адзначылі ў пасольстве. Тут выказалі надзею на тое, што гэты крок дапаможа ізраільцянам часцей бываць у нашай краіне, адкрыць для сябе гісторыю добрасуседскіх адносін беларусаў і яўрэйскіх абшчын, убачыць рэальную сённяшнюю Беларусь.

Новыя мікрараёны для абласнога цэнтра

У Гомелі распрацоўваецца праграма жыллёвага будаўніцтва на бліжэйшыя пяць гадоў, якая прадугледжвае ўзвядзенне ў абласным цэнтры шасці новых мікрараёнаў.

Новыя мікрараёны, якія з’явіцца ў Цэнтральным, Савецкім і Новабелецкім раёнах абласнога цэнтра, будуць уяўляць сабой кварталы шматпавярховай забудовы. Іх адметнай асаблівасцю стане развітая інфраструктура аб’ектаў сацыяльна-бытавога прызначэння. Тут прадугледжана будаўніцтва сучасных дзіцячых пляцовак, спартыўна-аздраўленчых комплексаў, супермаркетаў і паркінгаў.

Форма для алімпійцаў

У Нацыянальным алімпійскім камітэце прадставілі ўзоры алімпійскай экіпіроўкі беларускіх спартсменаў, якія будуць прымаць удзел у Алімпійскіх гульнях-2008 у Пекіне

Іван Цыганкоў

Вытворцам алімпійскага адзення выступіла кітайская кампанія Хтер — афіцыйны спонсар зборнай Беларусі.

Сярод прадстаўленых журналістам узораў было некалькі відаў трэніравальнай формы, а таксама красоўкі. Светлыя спартыўныя касцюмы вытрыманы ў гаме колераў дзяржаўнага сцяга Беларусі. На іх таксама герб Бе-

ларусі і лагатып Нацыянальнага алімпійскага камітэта.

Усяго камплект экіпіроўкі для кожнага ўдзельніка беларускай дэлегацыі ўключае 22 назвы. Гэта не толькі адзенне і абутак, але і ручнікі, сумкі і іншыя прадметы.

Акрамя таго, паводле ўмоў кантракту, які быў заключаны яшчэ ў жніўні, кітайская фірма выплаціць прызавыя медалістам Алімпіяды-2008.

Чэмпіёны атрымаюць 10 ты-

сяч долараў, срэбныя прызёры — 5 тысяч долараў, бронзавыя — 3 тысячы долараў. Гэтыя сумы спартсмены атрымаюць звыш прызавых, якія пераможцам Гульняў належаць ад дзяржавы (100 тысяч долараў — за “золата”, 50 тысяч долараў — за “срэбра” і 30 тысяч долараў — за “бронзу”).

Буйны ў азіяцкім рэгіёне вытворца спартыўнай экіпіроўкі кампанія Хтер атрымала права апрануць беларускіх алімпійцаў,

выиграўшы тэндэр, у якім прымалі ўдзел некалькі фірм. Адзін з лепшых спосабаў прарэкламаваць прадукцыю — экіпіраваць нацыянальную зборную. Калі ж прадстаўнік каманды ўздыдзе на пастаненне, то лагатып кампаніі, нанесены на форму, убачаць тэлегледачы ва ўсім свеце. Кітайцы не сумняваюцца, што беларускія атлеты неаднаразова паднімуцца на подыум у Пекіне. А стымулам для спартсменаў будуць прызавыя сумы ад Хтер.

СУСТРЭЧЫ

Ці можа інтэрнэт-сайт
замяніць кнігу?

“Так!” — сказалі ўдзельнікі незвычайнай сустрэчы з паэтам Барысам Жанчаком

Адам Мальдзіс

Сустрэча з педагогам і паэтам Барысам Жанчаком была незвычайнай па розных прычынах. Папершае, усе пісьменнікі імкнуцца прэзентаваць свае творы калі не ў сталіцы, то хоць у раённым цэнтры. А гэтая адбылася на... хутары Крукаўка Смалявіцкага раёна. Праўда, хутар таксама незвычайны. Калісьці ён належыў заможнаму селяніну Круку, якога раскулачылі. Заняпалае сядзіба трапіла ў дбайныя рукі Беларускага зялёнага крыжа. Цяпер у сядзібе праводзяцца семінары і “круглыя сталы”, прысвечаныя экалогіі. І семінары таксама незвычайныя (сцвярджаю так, бо двойчы быў іх удзельнікам): у перапынках моладзь развучвае беларускія і лацінаамерыканскія танцы, разглядае карціны, прадстаўленыя на міжнародных дзіцячых конкурсах, сустракаецца з гасцямі з Расіі і Заходняй Еўропы.

Па-другое, на прэзентацыі вершаў не было кніг. Дакладней, яны прысутнічалі, але толькі віртуальна. Слухачам, а гэта была пераважна моладзь з розных раёнаў Беларусі, павадалі, што на сайце, створаным з дапамогай вядомага мовазнаўцы Уладзіміра Кошчанкі, размешчаны ўжо тры паэтычныя зборнікі Віктара Жанчака, а яшчэ пяць змогуць

Рэпрадукцыя з малюнка юнай мастачкі Вольгі Нятрэбінай

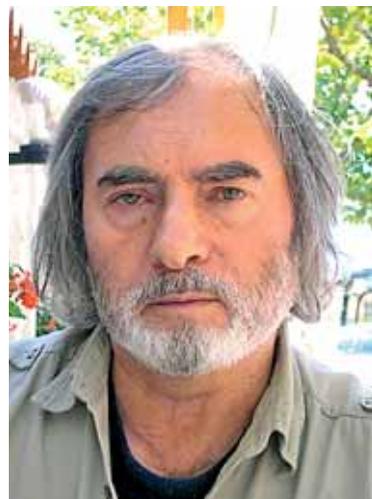
трапіць да віртуальнага чытача ў самы бліжэйшы час. Гэта не значыць, што ў аўтара няма традыцыйнай кнігі: у 1993 годзе ў выдавецтве “Мастацкая літаратура” пабачыў свет яго вершаваны зборнік “Некалі потым”, які быў добра сустрэты чытачом. Але потым аўтар зняверыўся ў традыцыйным шляху да чытача.

— Паверце, — растлумачыў сваю пазіцыю Барыс Жанчак, — размяшчэнне вершаў на сайце — гэта не прыхамаць, не імкненне памоднічаць. Ужо наступіў крызіс паэзіі і наступае крызіс друкаванай кнігі. Нават у шматмільённай Расіі тыражы вершаваных зборнікаў не перавышаюць тысячы (Рубальская - выключэнне). Часта яны ляжа-

ць, незапатрабаваныя, на складзе. Затраціш на выданне ўласныя, прытым немалыя грошы, а да чытача дойдзеш хіба што ў сталіцы. Замест таго, каб чытаць рэальную кнігу, моладзь шукае адпаведныя настрою і патрэбам тэксты ў электронным сеціве.

— Як жа тады быць? — укліньваюся у нязмушаную размову-сустрэчу. — Цяпер пры паступленні ў творчы саюз, незалежна які, патрабуецца галоўны доказ тваёй пісьменніцкай спеласці ў выглядзе друкаванай кнігі. А калі яе няма...

— Няма — то і не трэба, — сяброўства ў творчым саюзе не павінна станацца самамэтаю, прынамсі для мяне не стала. Куды важней — дайці да чытача.

Паэт Барыс Жанчак

На вечары гучала паэзія — беларуская, крыху, для разнастайнасці, руская. Віктар Жанчак не дэкламаваў, ён нібы проста гаварыў з людзьмі — без лішняга пафасу, надрыву. Гаварыў пра істотнае ў чалавеку, яго душы, пра трагічнае і нават эсхаталагічнае. У яго лексіцы, паэтыцы традыцыйнае, ледзь не фальклорнае суіснавала з сучасным.

Вершаванае слова перапынялася музыкой, песняй, напісанай на словы паэта яго жонкай Ларысай Семаковіч. Затым сямейны “дуэт” перарос ў “трыо”: уперад выйшаў іх сын Ян, надзелены выразнымі музычнымі здольнасцямі. Урэшце, прэзентацыя сайта ператварылася ў таксама незвычайны вечар імправізацый. Выступалі ўсе, хто жадаў, — са сцэнкамі з уласнай недапісанай п’есы, з вершам пра Сеницу, вёску пад Мінскам, дзе нарадзіўся Жанчак, або з песняй на яго тэкст, словы іншых паэтаў.

І ўсё гэта адбывалася на фоне каларытных малюнкаў (адзін з іх, аўтарства Вольгі Нятрэбінай, вы бачыце на рэпрадукцыі) юных талентаў са Слуцка, якімі кіруе Манефа Леановіч, якая таксама прысутнічала на вечары-сустрэчы і выступіла на ім. Закончылася ж яно частаваннем прысмакамі, таксама незвычайнымі — іх прывёз галоўны герой вечара са Славеніі, дзе ён толькі што паспяхова выступіў на міжнародным конкурсе бардаў.

Крокі
па шляху
сяброўства

Ганна Багамазава

Гарады Дзісна і Обаль з Віцебскай вобласці сталі пабрацімамі шведскіх гарадоў Тронас і Едэсхег.

Усталяванне пабрацімскіх сувязяў дапаможа наладжванню партнёрскіх і дзелавых кантактаў паміж прадпрыемствамі і сельгаскааператывамі, адыграе станоўчую ролю ў рэалізацыі дзяржаўнай праграмы развіцця малых гарадоў. Праграма супрацоўніцтва прадугледжвае сумесную дзейнасць мясцовых органаў улады — сельскіх, пасялковых Саветаў і муніцыпалітэтаў па рэалізацыі праектаў у галіне энергазберажэння, аховы навакольнага асяроддзя і турызму. У прыватнасці, у Дзісне мяркуецца мадэрнізаваць сістэму ацяплення ў школе-інтэрнаце. Праект супрацоўніцтва беларускіх і шведскіх гарадоў і вёсак адобраны Шведскім дзяржаўным упраўленнем міжнароднага развіцця і супрацоўніцтва (SIDA).

Выстава з
нацыянальным
каларытам

У талінскай галерэі «Aatrium» адкрылася выстава беларускіх мастакоў Алёны Шлегель, Уладзіміра Ганчарука, Дзмітрыя Зянквіча і Дзмітрыя Маслія.

Прыезд мастакоў у эстонскую сталіцу быў арганізаваны Генеральным консульствам Беларусі ў Таліне. Усім работам, якія прадстаўлены ў экспазіцыі, у поўнай меры ўласцівы эмацыянальнасць і тонкі каларыт. На адкрыцці выставы прысутнічалі дэпутаты эстонскага парламента, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, дзеячы культуры і беларускай дыяспары Эстоніі.

ЯК СПРАВЫ, ДЫАСПАРА?

Не згубіліся на абсягах
сібірскай прасторы

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

Жывыя ў цюменскіх беларусаў не толькі калядныя традыцыі. Кожны год у вёсках сяляне гукаюць вясну, а ўвосень адзначаюць Багач — беларускае свята ўраджаю. І, канешне ж, у кожнай вёсцы спяваюць беларускія песні, якія перадаюцца з пакалення ў пакаленне.

Дарэчы, менавіта песня злучыла дзесяць гадоў таму цюменскіх беларусаў.

— У кожнай справы ёсць пачынальнікі, — разважае Міхаіл Ефімовіч. — Хацелася быць бліжэй да радзімы, але ж тысячы кіламетраў падзяляюць Сібір і Беларусь. Так проста і не дабарэшыся. Ведалі, што ў рэгіёне шмат нашчадкаў колішніх перасяленцаў. Але як, з чаго пачынаць пошук? Нездарма ў народзе кажуць: хто шукае, той

заўсёды знойдзе. Пашчасціла і нам. Прачуўшы, што дзесьці на поўдні вобласці ёсць цэлыя паселішчы нашчадкаў беларускіх сааходаў, пачалі пошукі. І знайшлі — у Вікулаўскім раёне, што амаль у 500 вёрстах ад абласнога цэнтры. З такой радасцю там нас сустракалі, з такой дабрывай. Так, па адной, знайшліся ўсе пяць беларускіх вёсак.

Аб’яднанне цюменскіх беларусаў адбылося дзесяць гадоў таму. З’явілася таварыства “Беларусь”, праз некаторы час пачалі адкрывацца яго філіялы ў вёсках. За гэты час цюменскія беларусы адзначылі шмат святаў разам. А ў планах арганізацыі — навуковыя канферэнцыі, этнаграфічныя экспедыцыі, экскурсіі па рэгіёне, паездкі ў Беларусь.

3 нагоды 125-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа ў Гомелі адбылася прэзентацыя сучасных твораў

Новыя творы як падарунак да юбілею

Ірына Цімохіна

Да 125-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа ў Гомелі прайшлі “Літаратурныя дажынкi-2007”.

Удзел у свяце прымалі паэты, празаікі і драматургі. Асноўнай падзеяй “Літаратурных дажынак” стала прэзентацыя новых твораў.

У прыватнасці, кнігі “Плата за каханне” і “Пах чаромхі” прадставіў старшыня Гомельскага аддзялення Саюза пісьменнікаў, рэдактар Жыткавіцкай раённай газеты “Новае Палессе” Уладзімір Гаўрыловіч. Алег Ананьеў прэзентаваў паэтычны зборнік “Спавядальны акаём”.

З нагоды 125-годдзя з дня нараджэння беларускіх класікаў Янкі

Купалы і Якуба Коласа ў абласным цэнтры таксама прайшоў шэраг асветніцкіх мерапрыемстваў. Так, у спецыялізаванай Славянскай бібліятэцы адбылася прэзентацыя школы маладога літаратара, а Гомельскі гарадскі эксперыментальны маладзёжны тэатр-студыя прадставіў спектакль “За дождж” па матывах твораў Якуба Коласа.

Штогод завітваючы на стаўбцоўскія “Каласавіны”, не перастаю здзіўляцца руплівасці і энергічнасці мясцовых культасветработнікаў. На чале са сваім “міністрам” Анатолям Васілевічам Грэкавым (яго яшчэ жартам называюць “Луначарскім”) клубныя работнікі, бібліятэкары, выкладчыкі мастацкіх школ вядуць на Стаўбцоўшчыне сваю “генеральную лінію”, дзе на першым месцы — Яе Вялікасць Культура. Дапамагае гэткай рабоце і тое, што па Стаўбцоўшчыне раскідана некалькі філіялаў Дзяржаўнага Літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа.

Стоўбцы. Рынак. Пачатак XX стагоддзя

Знічкі Яўчыны

Алесь Карлюкевіч

Там, 22 кастрычніка (3 лістапада) 1882 года ў за-сценку Акінчыцы (з 1977 — у межах горада Стоўб-цы) і нарадзіўся народны паэт Беларусі Якуб Колас. І, канешне ж, ва ўсіх асвет-ніцкіх памкненнях галоў-ная ўвага на Стаўбцоўш-чыне — Коласу. Ды той жа Анатоль Васілевіч Грэкаў, які старанна рупіцца, між іншым, аб стварэнні раён-нага краязнаўчага музея, не аднойчы падкрэсліваў: Стоўбцы, раён далі свету нямала знакамітых асоб — і пісьменнікаў, і вучоных, і мастакоў... Будзем спадзя-вацца, што для памяці пра кожнага з іх знойдзецца месца ў будучым музеі.

Але ўсё ж спярша мы згадаем пісьменнікаў, чые кар’ены — на стаўбцоўс-кай зямлі. З вёскі Белькаўшчына (гэта непадалёку ад Міка-лаеўшчыны) — паэт і празаік Яўген Хвалей. Нарадзіўся ў 1947 годзе. Доўгі час працаваў у выда-вецтве “Юнацтва”. А першы верш, з якім ён выступіў у друку, — “Матчына мова”. У юнага чытача ці-кавасць выклікалі аповесці Яўгена Хвалея “Пацукі, або Таямнічы дзённік” і

“Прынцэса з тусоўкі”. З Мі-калаеўшчыны — і вучоны-літаратуразнавец Уладзімір Міцкевіч. Адсюль — і паэт Мікола Маляўка. Яго твор-часць добра вядома юнаму чытачу. Ужо болей як чвэрць стагоддзя паэт працуе ў часопісе “Вясёлка”. Што цікава, як і Яўген Хвалей, Мікола Маляўка вельмі ўважлівы ў сваёй творчасці да стаўбцоўскай тэмы. Часта піша пра родную вёс-ку Мікалаеўшчына. Адна з кніг паэзіі Міколы Маляўкі так і называецца — “Адна-вяскоўцы” (пабачыла свет у 1988 годзе). З старэйшага пакалення мікалаеўшчын-цаў (гавораць яшчэ і так пра ўраджэнцаў старажытнага паселішча — мікалаўцы)

Стоўбцы. Чыгуначны вакзал. Пачатак XX стагоддзя

— пісьменнік і грамадскі дзеяч Язэп Лёсік. Нарадзіў-ся ў 1883 годзе. Па родавых сувязях — дзядзька Якуба Коласа. Напрыканцы 1920-х як слынны мовазнавец ўшанаваны званнем ака-дэміка Акадэмі навук Бел-ларусі. Аўтар “Граматыкі беларускай мовы: Фанеты-

маіх надзей”, аповесці пра футбалістаў “Заварожа-ны мяч”. Расказваючы пра пісьменнікаў-мікалаўцаў, нельга не назваць імя Ан-тося Галіны (у ліпені 2007 года яму споўнілася 6 110 гадоў). Сапраўднае про-звішча — Міхаіл Міхай-лавіч Міцкевіч, малодшы

ларускі шлях”, “Беларусь”. Лёс так распарадзіўся, што з 1944 года Антося Галіна — у эміграцыі. Спярша — у Чэхаславакіі, затым у Гер-маніі і ЗША. Працаваў на-стаўнікам беларускай шко-лы, вартаўніком цвінтара. У 1952 -1960 гадах быў рэ-дактарам газеты “Беларусь”, пазней — рэдактарам часопіса “Голас царк-вы”. Пражыў доўгае жыццё, памёр у каст-рычніку 1991 года.

Літаратурная гісторыя Стаўб-цоўшчыны — гэта, безумоўна, гісторыя не толькі Мікала-еўшчыны і блізкіх яе ваколіц. У вёсцы Янкавічы нарадзіў-ся празаік лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь

Стоўбцы. Дамініканскі Касцёл. Пачатак XX стагоддзя

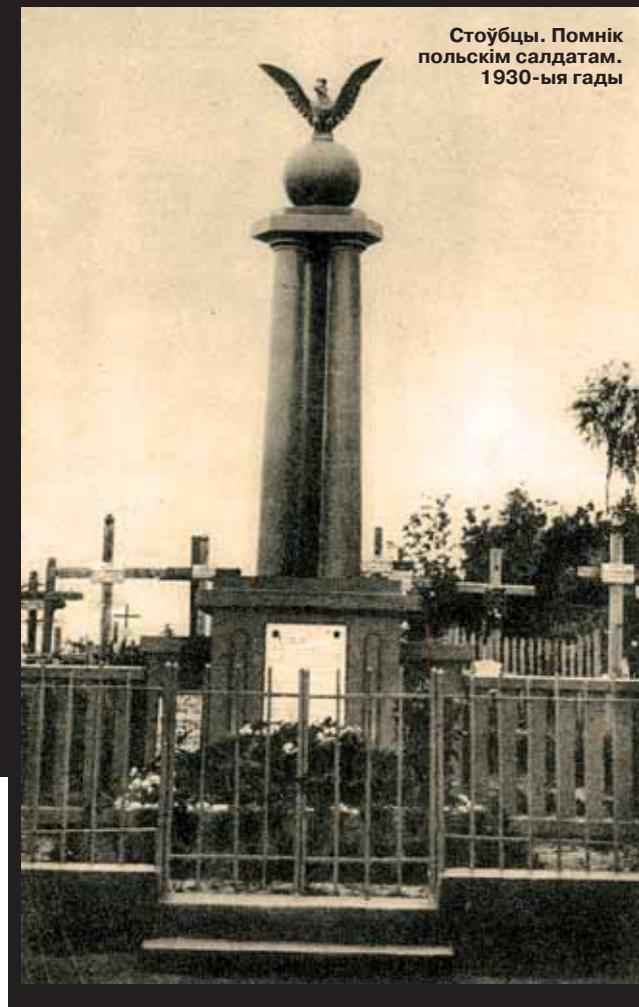
ка” і “Граматыкі беларускай мовы: Марфалогія”. Гісто-рык Анатоль Мяснікоў на-ступным чынам ахаракта-рызаваў месца Язэпа Лёсіка ў айчыннай гісторыі: па яго мовазнаўчых працах “без перабольшання, вучылі-ся цэлыя пакаленні бела-русаў”. Сам жа акадэмік ў 1930 годзе быў высланы на пяць гадоў у Паволжа. Але і праз гады на радзіму вяр-нуцца не дазволілі. А ў 1938 арыштавалі зноў. Праз два гады сям’я атрымала па-ведамленне: “...памёр ад сухотаў у саратаўскай тур-ме №2”. З Мікалаеўшчыны — і паэт Алесь Камароўскі, аўтар вершаваных і пра-заічных кніг “Пачатак”, “Адкрытая тайна”, “Зямля

Стоўбцы. Вуліца Пілсудскага. Пачатак XX стагоддзя

брат Якуба Коласа. Адзін з вялікай сям’і, хто, акрамя самога народнага песняра, адважыўся паспрабаваць свае сілы ў мастацкім сло-ве. Яшчэ ў даваенныя гады друкаваўся ў заходнебела-рускіх газетах і часопісах “Вольная Беларусь”, Бе-

Генрых Далідовіч. З Нова-га Сержаня — крытык і літаратуразнавец Аляксей Пяткевіч. Ён жыве і працуе ў Гродне. Стварыў сапраўд-ную кніжную літаратурную біяграфію Гародзеншчыны — “Пісьменнікі прынёман-скага краю”, “Літаратурная

Стоўбцы. Помнік польскім салдатам. 1930-ыя гады

Гродзеншчына. Мясціны. Людзі. Кнігі”, “Маршруты кніжнага слова: з гісторыі кнігі, друку на Гродзенш-чыне”. Асобна вылучаецца і сваёаблівая сапраўдная энцыклапедыя, якую па-даравалі чытачу Аляксею Пяткевічу, — “Людзі куль-туры з Гродзеншчыны”. Вучоны-літаратуразнавец узнавіў біяграфіі болей як 600 ўраджэнцаў Гародзен-шчыны, якія спрычыніліся не толькі да беларускай, але і да рускай, польскай куль-туры, засведчылі сябе ў са-мых розных краінах свету.

Прычым, многія персаналіі ўпер-шыню ўведзены ў шырокі ўжытак, раней пра іх нават не згадвалася ў бела-рускіх энцыкла-педыях. А з хутара Раздоры — паэт Іван Рубін. Ён са-праўды прамільгнуў над зямным жыц-цём, бы тая знічка, пакінуўшы пасля сябе некалькі вер-шаваных зборнікаў, паэм — твораў яркіх і запамі-нальных.

...На леташніх “Кала-савінах” мне пашчасціла ў чарговы раз пагутарыць з доктарам мастацтвазнаўс-тва Яўгенам Сахутам. За літаратурнай славай зем-

лякоў-стаўбцоўцаў імя яго згадваецца ў дачыненні да роднай старонкі не так часта. А між тым ураджэ-нец вёскі Вечатарова, ма-ючы за плячыма толькі 60 гадоў з хвосцікам, нарабіў столькі, што іншаму наву-кова-даследчаму інстытуту пацягнуць не пад сілу. Яў-ген Сахута — дасведчаны ў народным мастацтве і мас-тацкіх рамёствах Беларусі як ніхто іншы. Пераконва-юць у гэтым ужо самі на-звы многіх яго манаграфій і падрыхтаваных ім альбо-маў — “Народная разьба па дрэву”, “Беларускае народ-нае мастацтва”, “Народнае мастацтва і мастацкія про-мыслы Беларусі”, “Фарбы роднай зямлі”, “Беларуская народная кераміка”, “Бела-руускае народнае дэкаратыў-на-прыкладнае мастацтва”, “Народныя мастацкія ра-мёствы Беларусі”, “Народ-нае мастацтва Беларусі”... А мне пад час размовы ў Стаўбцах падумалася, што ў культурную памяць Бел-ларусі Яўген Міхайлавіч увядзе і ґрунтоўны распо-вед пра народных майстроў роднай Стаўбцоўшчыны. І такімі людзьмі край Коласа наўздзіў багаты!..

© В поісках утраченнаго Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

Загадкавы свет фарбаў і эмоцый

Самабытная мастачка Святлана Грыгор'ева пачала маляваць у 55 гадоў

Святлана Дуда

У яе лёсе ёсць пацвярджэнне таго, што кожны чалавек таленавіты, але не заўсёды ведае пра гэта. Нарадзілася Святлана Ільнічна ў г. Усурыйску Прыморскага краю. Скончыла педвучылішча ва Уладзівастоку і педагагічны інстытут імя М. Горкага ў Мінску. Да выхаду на пенсію яна, жонка афіцэра, жыла на Далёкім Усходзе, з 1976 года - у Беларусі. І кім толькі ні працавала: выхавателем дзіцячага садка, кантралёрам, загадчыцай бібліятэкі, прадаўцом кніжнага магазіна, бібліёграфам, намеснікам дырэктара па маркетингу... А потым здзівіла ўсіх: пачала займацца жывапісам.

— У 55 гадоў выйшла на пенсію. Але энергіі, сіл было яшчэ шмат. Часта задавала сабе пытанне “Што рабіць?”, — гаворыць Святлана Ільнічна. — І вось аднойчы мне прысніўся сон: хаджу па кірмашы, і позірк падае на чалавека, які малюе. Нейкі голас быццам кажа: гэта багаты чалавек, які ўжо адышоў ад спраў і зараз піша партрэты знакамітых людзей горада, ён знайшоў сябе, і ты займіся гэтай справай.

З таго часу маляваць карціны стала неад'емнай часткай жыцця, любімай справай Святланы Ільнічна.

Яна піша нацюрморты, але галоўнае месца ў творчасці займае ўсё ж такі пейзаж. “Менавіта ў ім раскрываецца талент маста-

ка, які па-сапраўдному любіць прыроду, разумее яе самыя тонкія асаблівасці і ўмее хвалююча і праўдзіва перадаць яе вечную і непаўторную прыгажосць,” — сказаў кандыдат мастацтвазнаўства, прафесар Грыгорый Шаўра, пазнаёміўшыся з палотнамі Святланы Ільнічна. І з ім нельга не пагадзіцца. Святлана Ільнічна валодае жывым пачуццём прыроды. Яна бачыць тое, што і кожны з нас: дрэвы, неба, ваду. Але яе ахоплівае дзіўнае, паэтычнае пачуццё, ёй хочацца ўтрымаць гэта імгненне. Падпарадкоўваючыся гэтаму хваляванню, яна пранікае ў свет колеру і міжволі атрымліваюцца карціны, якія западаюць у душу.

“Баб'е лета” Святланы Грыгор'евай

— Беларускую прыроду больш за ўсё спасцігала, захаплялася ёю, калі жылі пад Мінскам, гуляючы па лесе, збіраючы грыбы і ягады. Асабліва люблю назіраць за небам. Дарэчы, пачынаю пісаць карціны менавіта з яго, — гаворыць сама мастачка.

З жыццёвых назіранняў і нараджаюцца казачна-фантастычныя і рэалістычна простыя сюжэты. Мастачка мае сваю манеру: тут прысутнічае і дэкаратыўнае, і фальклорнае, і свой эстэтычны ідэал. “На ўскраіне лесу”, “Сакавіцкі снег”, “Горны перавал”, “Сімвал трываласці”, “Беларуская восень” — гэта назвы толькі некаторых яе работ. Усяго іх у мастачкі не так і шмат, каля 40, таму што піша кар-

Святлана Грыгор'ева

ціны Святланы Ільнічна сэрцам, і пасля напісання кожнай, якой яна аддае энергетыку сваёй душы, для аднаўлення сіл патрэбен мінімум двухмесячны адпачынак. Падчас яго яна ладзіць выставы, сустракаецца з наведвальнікамі. Дарэчы, нядаўна прайшла экспазіцыя работ Святланы Ільнічна (27 карцін) у ДOME ўрада.

Сваю першую выставу мастачка ладзіла ў 2003 годзе. Яе работы спадабаліся глядачам. Зараз на рахунку мастачкі ўжо восем персанальных выстаў. Усе яны мелі поспех.

“Ваш талент пісаць карціны проста дзівосны. Дзякуй вам за вашу працу, за тое, што вы сваімі карцінамі напаўняеце наша жыццё дабром”, — напісаў Глебка Максім, студэнт першага курса Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта фізічнай культуры, у кнізе водгукі паводле адной з яе выстаў.

— Наогул, я усім дазваляю крытыкаваць мае карціны, таму што лічу, што дзякуючы крытыцы, нейкім падказкам знаёмых, я стала мастаком. Пасля кожнай выставы я магу тое, што не спадабалася глядачам у карцінах, змяніць, — кажа Святлана Ільнічна.

Гледзячы на яе карціны, міжволі пачынаеш аддаляцца ад людской марнасці і трапляеш у зусім іншы свет: свет фарбаў і эмоцый.

Экспедыцыі да гістарычных славуцасцяў

Валерыя Сямёнава

У Чачэрскім раёне створана культурна-турыстычная зона.

Як расказаў кіраўнік аддзела турызму Чачэрскага райвыканкама Дзмітрый Калодзін, экскурсійны маршрут уключае галоўныя славуцасці краю. Сярод значных аб'ектаў, якія прапаноўваюцца для наведвання, — чачэрскія ратуша-музей і Свята-Праабражэнская царква XVIII стагоддзя, сядзіба графскай сям'і Чарнышоў-Круглікавых, дзе спынялася расійская імператрыца Кацярына II, Замкавая гара, а таксама першабытная стаянка перыяду палеаліту ў вёсцы Бердыж.

У раёне спадзяюцца, што асабліваю ўвагу турыстаў павінна прыцягнуць унікальная архітэктура чачэрскай ратушы, аўтарства якой прыпісваецца славутаму Растрэлі, і прадстаўленая ў ёй багатая экспазіцыя па гісторыі краю.

Рэстаўрацыя напачатку будзе віртуальнай

Першы міжнародны конкурс 3D-мадэліравання аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі ўзяў старт у Мінску.

Як растлумачыў на прэс-канферэнцыі старшыня журы конкурсу, доктар культуралогіі, кандыдат архітэктуры Ігар Марозаў, галоўнай задачай конкурсу з'яўляецца папулярызацыя гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі, прыцягненне ўвагі прадпрыемлікаў у галіне камп'ютарнай графікі і інфармацыйных тэхналогій да віртуальнай рэканструкцыі згубленых і часткова разбураных помнікаў у розныя перыяды іх існавання. “Правядзенне такога конкурсу будзе спрыяць аднаўленню помнікаў архітэктуры Беларусі”, — лічыць прафесар Ігар Марозаў.

У сваю чаргу намеснік дырэктара адміністрацыі Парку высокіх тэхналогій Аляксандр Марцінкевіч адзначае, што першы міжнародны конкурс 3D-мадэліравання — гэта прыклад узаемадзейнення інфармацыйных тэхналогій і культуры. Конкурс будзе стымуляваць творчасць таленавітых і ініцыятыўных маладых людзей.

Першы міжнародны конкурс 3D-мадэліравання аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі пройдзе ў два этапы. На першым з іх канкурсанты правядуць віртуальную рэстаўрацыю аб'ектаў, а на другім прадставяць трохмерныя мадэлі помнікаў архітэктуры. У ліку гістарычных помнікаў, прапанаваных канкурсантам для рэстаўрацыі, — Белая Вежа ў Камянцы, Замкавая вежа ў Нясвіжы, Барысаглебская царква ў Гродна, Рэфарматарскі храм у Заслаўлі, Мірскі замак, царква ў Сынкавічах, Ратуша ў Магілёве.

Ёсць у чым да люблага хадзіць

Беларускія валёнкі спадабаліся аўстрыйцам

Дзіяна Грышанова

У Беларусі валёнкі вырабляе Смілавіцкая валяльна-лямцавая фабрыка. Прадпрыемства заключыла папярэднія дагаворы аб пастаўках сваёй прадукцыі з трыма аўстрыйскімі кампаніямі. Першая вопытная партыя прыбудзе ў Аўстрыю ўжо ў гэтым месяцы. Магчыма, цёплым абуткам зацікавіцца і скандынавы. Беларускія валёнкі спадабаліся таксама расіянам: за 9 месяцаў у Расію перададзена 57 тысяч пар лямцавага абутку, што склала 80 працэнтаў ад агульнага аб'ёму яе вытворчасці за гэты перыяд. На Украіну прыйшлося каля двух працэнтаў. Астатняя прадукцыя

ГЕОРГІЙ ШАБЛОК

рэалізавана на ўнутраным рынку. Дасягненне смілавіцкай валяльнай вытворчасці — валёнкі з аздабленнем, аплікацыяй і ПЭТ-падэшвай. Такі абутак ужо другі год на фабрыцы вырабляецца ўручную. Да канца бягучага года тут з'явіцца новая італьянская вытворчая лінія, якая дазволіць падшываць да абутку не толькі ПЭТ-, але і поліурэтанавую падэшву.

У прыроды яшчэ шмат таямніц

Кастусь Карнялюк

Знакаміты прыдзвінскі край размешчаны ў сярэднім цячэнні Заходняй Дзвіны і вярхоўі Дняпра і займае паўночную частку Беларусі. Кожны, хто тут падарожнічае, адкрывае для сябе так званае Беларускае Паазер'е.

Дарэчы, вобласць займае першае месца ў Беларусі па колькасці і агульнай плошчы азёр. А апошніх амаль тры тысячы.

Менавіта гэты рэгіён здаўна выбраны аб'ектам для даследавання вучонымі і студэнтамі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта. Вось і нядаўна навуковая экспедыцыя — па вывучэнні біялагічнай разнастайнасці ландшафтаў вярхоўяў рэк Дрысы ў Расонскім і сярэдняй плыні Аўсянкі ў Гарадоцкім раёнах — працавала ў гэтым адметным куточку зямлі. У доследах прымалі актыўны ўдзел выкладчыкі і студэнты кафедры экалогіі Віцеб-

скага дзяржаўнага ўніверсітэта. У ходзе экспедыцыі былі знойдзены ўнікальныя геалагічныя аб'екты, папуляцыі раслін, занесеных у Чырвоную кнігу. Прынамсі, віцебскіх навукоўцаў здаўна цікавіць вадзяны арэх — ахоўваемая рэліктавая расліна. Яе інакш яшчэ называюць рагульнік ці чылім. Вучоным вядома звыш 10 відаў гэтага арэха, які распаўсюджаны ў асноўным у Еўразіі і ў Афрыцы. На Беларусі ён занесены ў Чырвоную кнігу. Арэх у нас любіць расці ў прыбярэжнай зоне, дзе ўтварае густыя зараснікі. Цвіце звычайна ў ліпені — жніўні, а плады паспяваюць у жніўні — верасні.

Гарадоччына і Расоншчына былі выбраны для экспедыцыі невыпадкава. Найбольшыя з рэк, што працякаюць на тэрыторыі Гарадоцкага раёна, — Обаль, Лужаснянка і Аўсянка. І студэнты на свае вочы маглі пераканацца, што ўяўляе сабой вадзяны арэх на рацэ Аўсянка. На Гарадоччыне ён вядомы на азёрах Цэста і Азеркі.